

TALOUSARVIOALOITE 49/2004 vp

Määrärahan osoittaminen petovahinkojen omavastuuosuuksien kattamiseen

Eduskunnalle

Petovahinkojen omavastuu on historiallinen jäänne. Ennen EU-jäsenyyttä Suomen valtio ei korvannut alle 1 500 markan vahinkoja. Menettelytapa on jäänyt elämään myös EU-jäsenyyden jälkeen. Tällä hetkellä vahinkoja kärsinyt vastaa itse 250 eurolla vahingoista, ja vasta tämän jälkeen tulee voimaan valtion korvausvelvollisuus.

Omavastuita on perusteltu sillä, että kaikkeen elinkeinotoimintaan liittyy riski. Ryhtyessään maanviljelijäksi tai yrittäjäksi henkilö ottaa tietoisesti riskin. Samoin hirtvahingoissa liikenteessä on omavastuu. Näin rajoitetaan vahingonkorvausvaatimusta ja katsotaan, että korvataan "todellinen vahinko". Normaalitilanteessa elinkeinonharjoittajalla on mahdollisuus vaikuttaa riskin suuruuteen yrittämällä minimoida mahdolliset vahingot. Sama koskee periaatteessa myös autoilijaa: hirtvikolarissa on aina kaksi osapuolta. Tilanne on kuitenkin toinen petovahinkojen kohdalla. Tilanteessa, jossa vahingonkärsijä voi periaatteessa poistaa vahingonaiheuttajan, voi omavastuu olla motivoitu. Tilanteessa, jossa luontodirektiivi suojelee susia ja karhuja, on vahingonkärsijän asema toinen. Hän on selkeästi, ja ainoastaan, uhri. Poronhoitoalueella poronkasvattajat ottavat myös tietoisesti riskin. He maksavat esimerkiksi susivahingoista omavastuuosuiden, mutta he voivat poistaa vahingonaiheuttajan ja siten rajoittaa vahinkojen suuruutta. Tämä ei ole mahdollista poronhoitoalueen ulkopuolella.

Omavastuukäytäntö on katsottu oikeutetuksi, että kaikkien elinkeinonharjoittajien täytyy olla samassa asemassa. Elinkeinoharjoittajat poronhoitoalueen ulkopuolella eivät kuitenkaan voi tasa-arvoisesti vaikuttaa riskin suuruuteen. Lisäksi esimerkiksi Pohjois-Karjalassa on kolmasosa maan susista, joten on luonnollista, että siellä myös vahinkoja syntyy enemmän.

Tässä tilanteessa ei omavastuukäytännöllä ole enää oikeutusta poronhoitoalueen ulkopuolella. Valtion tulee korvata vahingot täysmääräisesti. Suomessa oli vuosina 2000—2003 korvaustapahtumia kaikkiaan 2 832, vuodessa keskimäärin 708. Tähän perustuen vahingonkärsijöiltä on jäänyt saamatta valtion varoja 177 000 euroa vuodessa. Koska omavastuuosuutta pienemmät vahingot eivät rekisteröidy, on näitä varten tarvittava lisämääräraha arviolta 50 000 euroa. Lisäksi on todettava, että omavastuuosuuden poistaminen lisää myös vahinkotilastojen luotettavuutta kaikkien vahinkojen tulevaisuudessa rekisteröityessä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2005 talousarvioon momentille 30.40.42 lisäyksenä 227 000 euroa petovahinkojen omavastuuosuuksien kattamiseen.

TAA 49/2004 vp — Tarja Cronberg /vihr ym.

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 2004

Tarja Cronberg /vihr
Erkki Pulliainen /vihr

Oras Tynkkynen /vihr
Ulla Anttila /vihr